

A jó vers eljut a címzetthez

Írókat, költőket kérdeztünk az irodalom- és az irodalmársorsról, s arról: válságban van-e a líra.

Takáts Gyula Kossuth-díjas költő-műfordító: - A líra - akár csak az emberi természet - amíg él, nem lehet válságban. Vannak periódusok, amelyek nem értik az érzelmeket, s így a költészetnek a hangját és a hangulatát sem. A mai kor kedvez az íróknak, hiszen annyi könyvkiadó még soha nem volt mint ma. Igaz, a kisebbeknek nincsenek olyan tartalékaik, mint a régi nagyoknak voltak. Ezért nem is mernek kockáztatni. Sok esetben, ha meg is jelentetik a műveket, szinte csak a kiadást vállalják, a mecenatúrát nem.

Simon Ottó fonyódi költő: - Úgy tűnik, hogy ebben a mai pénzhajhász világban mégis akadnak olyan emberek, akik szeretik a költészetet. A Fonyódi Helikonon és a balatonszárszói költészet napi randevún is azt tapasztaltuk: a gyerekek nagy áhítattal hallgatják a verseket. Akármennyire kiábrándító is a világ, szükség van arra, hogy a költők kiadják verseiket - akár öt-hatszáz példányban is -, s legyenek szerzői estek, közönségtalálkozók. A költészetből nem lehet megélni. Illyés és Csoóri sem ebből élt-él meg. Kell a polgári foglalkozás: a szerkesztés, a katedra. Engem depresszióval százalékoltag le, így fél évig egyfolytában verset írtam, aztán egy idő

után azt mondta az agyam: elég volt! Amikor tanítottam és reggelente eszembe ötlött egy verssorrá formálható, szép gondolat, azt az iskolában kiverték a fejemből. A versírás nem egyenlő egy matematika feladat megoldásával, így a legjobb versek is elveszhetnek. Szerencsére én most nem hagytam elveszni őket, s összeállt új kötetem anyaga.

Lotz Béla felsőmocsoládi tanár, költő: - Szerintem a líra továbbra is válságban van. Az egyik barátom megjelentetett egy könyvet - nem verseskötetet -, s én is elküldtem neki az én könyvemet, A rejtőzködőt. Azt mondta: ő nem szokott verseket olvasni, helyettük inkább novellákat olvas, és a barátai is az elbeszéléseket ked-

velik. Furcsa volt ezt olyan szájából hallani, aki maga is könyvet adott ki. Sokat töprengenek azon, hogy milyen a jó vers. Kevés olyan magyar költőt tudnék megnevezni, aki szerintem jó verseket ír. Azok is kevesen vannak, akik meg tudnák mondani, milyen a jó vers, s amit én írok, az jó vagy rossz. Ezért inkább vállalom a magányt, és néha eszembe jut, amit *Katona József* mondott, amikor a Bánk bánt nem úgy fogadták, mint szerette volna. *A madár, ha látja, hogy hasztalan esik fütyörészése, akkor élelelemről gondoskodik, és elhallgat.* Sok lírai típusú ember van, akik lehet, hogy jó verset írnának, de a fórumok, a bemutatkozási lehetőségek hiánya visszahúzza őket, s

elrejtőznek. Úgy, mint én. **Eörsi István** író, költő, műfordító, a Csiky Gergely Színház dramaturgja: - Irodalmi fecsegés az, ha az ilyen vagy olyan műfaj válságáról beszélnek. Jó verset ritkán, nagy verset még ritkábban lehet írni, de minden korszakban akadhathat erre példa. 1956 után megzavarodott az egyén és a közösség viszonyáról való gondolkodás. Felülkerekedett az az előítélet, hogy a személyi sors különválasztható a közösségi sorstól. Ezért a költők - akiket 1956 előtt kényszerrel akartak a politika szolgálatába fogni - azt hitték, úgy szabadulhatnak fel, ha személyes világukat a maga zártságában fejezhetik ki. Szerintem a költészet új fellendülése attól re-

mélhető, hogy a szubjektív szféra - mint a nagy költészet korszakában annyiszor -, spontánul világnyivá tágul. Én most készítem elő össze, magam által érvényesnek tekinthető verseim gyűjteményét 1952-től máig. Egy másik kötetben pedig - ennek Versdokumentumok lesz a címe - olyan versformájú szövegeket szeretnék közölni, amelyeknek nem esztétikai, hanem dokumentum-értékük van. Ezek részben sztálinista, részben antisztálinista művek, s 1952-60 között íródtak. Mind-egyikhez elemző esszét is közlök, és azt remélem, hogy ily módon ábrázolni tudom saját magam és részben talán az ország történetét is ebben az időszakban. *Lőrincz Sándor*